

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

Ławnik Marek Molczyk

Protokolant starszy inspektor sądowy Marta Brzezińska

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego [...] –
J. K.,

w sprawie **M. I.** – prokuratora Prokuratury Okręgowej w Ś.

obwinionej o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 ustawy z dnia
28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze – powoływanej dalej jako p.p.

na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 21 września 2023 r.,

po rozpoznaniu odwołania Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora
Generalnego [...] od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze
Generalnym z dnia 20 maja 2022 r., sygn. akt PK I SD [...]

1. zmienia zaskarżone orzeczenie w zakresie kwalifikacji prawnej
przypisanego czynu w ten sposób, iż przyjmuje, że przypisany
obwinionej M. I. czyn wyczerpuje znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 k.
w. i za to na mocy art. 138 § 1 p.p. i art. 142 § 1 pkt 1 p.p. wymierza jej
karę dyscyplinarną upomnienia;

2. w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie utrzymuje w
mocy;

3. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Okręgowej w Ś. – M. I., została obwiniona o to, że w dniu 29 maja 2019 r. w W. uchybiła godności urzędu poprzez to, że przy ulicy [...], na skrzyżowaniu o ruchu okrężnym, kierując samochodem osobowym marki H. o numerze rejestracyjnym [...], nie zachowała należytej ostrożności w trakcie wykonywania manewru wjazdu na skrzyżowanie, nie zastosowała się do znaku A-7 ustęp pierwszeństwa przejazdu i doprowadziła do zderzenia z prawidłowo poruszającym się po rondzie pojazdem marki P. o nr rej. [...], kierowanym przez P. C., wyczerpując zarazem znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 k.w., tj. o przewinienie dyscyplinarne z art. 137 § 1 ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. Prawo o prokuraturze – dalej powoływanej jako p.p.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym orzeczeniem z 20 maja 2022 r., sygn. akt PK I SD [...]

uznał obwinioną M. I. - prokuratora Prokuratury Okręgowej w Ś. za winną czynu opisanego w części wstępnej orzeczenia tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 p.p. i przyjmując, iż przewinienie to stanowi wypadek mniejszej wagi, na podstawie art 137 § 1 p.p. w zw. z art. 142 § 5 p.p., odstąpił od wymierzenia kary; na podstawie art. 166 p.p. uznał, że koszty postępowania dyscyplinarnego ponosi Skarb Państwa.

Od powyższego orzeczenia **odwołanie wniósł Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego [...]**. Zaskarżył to orzeczenie na niekorzyść obwinionej prokurator M. I. w części dotyczącej kwalifikacji prawnej czynu przypisanego obwinionej oraz w części dotyczącej orzeczenia o karze. W odwołaniu **zarzucił:**

1. obrazę przepisu prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego obwinionej, tj. przepisu art. 142 § 5 p.p., poprzez niewłaściwe jego zastosowanie polegające na przyjęciu, iż przypisane obwinionej M. I.

przewinienie dyscyplinarne określone w art. 137 § 1 pkt 5 p.p., stanowi wypadek mniejszej wagi, podczas gdy prawidłowa ocena całokształtu okoliczności faktycznych sprawy prowadzi do wniosku, iż brak jest podstaw do przyjęcia, że przewinienie dyscyplinarne przypisane obwinionej stanowi przypadek mniejszej wagi,

2. rażącą niewspółmierność kary wyrażającą się w odstąpieniu od wymierzenia obwinionej M. I. kary dyscyplinarnej na skutek nieuzasadnionego przyjęcia, iż przypisane jej przewinienie dyscyplinarne stanowi przypadek mniejszej wagi, przez co zaskarżone orzeczenie w tej części nie jest adekwatne do stopnia zawinienia obwinionej i nie odpowiada jej właściwościom i warunkom osobistym, a przez to nie spełnia dyrektyw wymiaru kary, w tym celu zapobiegawczego i wychowawczego, które ma osiągnąć w stosunku do obwinionej.

Podnosząc te zarzuty **wniósł** o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez wyeliminowanie z kwalifikacji prawnej, ustalenia iż przewinienie dyscyplinarne przypisane obwinionej prokurator M. I. stanowi wypadek mniejszej wagi i wymierzenie jej, za tak opisanego przewinienie dyscyplinarne, określone w art. 137 § 1 pkt 5 p.p., kary dyscyplinarnej upomnienia.

Na rozprawie w dniu 21 września 2023 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego [...] poparł odwołanie i wnioski w nim zawarte.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego [...] skutkowało zmianą zaskarżonego na niekorzyść orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym w zakresie kwalifikacji prawnej przypisanego czynu, w ten sposób, że przyjęto, iż wyczerpuje on znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 k.w. i za to na mocy art. 138 § 1 p.p. i art. 142 § 1 pkt 1 p.p. wymierzono obwinionej prokurator M. I. karę upomnienia.

Bezspornym jest fakt, iż obwiniona prokurator M. I. jako uczestnik ruchu drogowego, w dniu 24 maja 2019 r. zbagatelizowała, wynikające z faktu włączania się na skrzyżowaniu do ruchu drogowego, zasady szczególnej ostrożności, skutkiem

czego naruszyła zasady pierwszeństwa przejazdu wobec kierowanego przez P. C. pojazdu, który poruszał się po rondzie w sposób prawidłowy, czym doprowadziła do zderzenia obu pojazdów. To opisanie zachowanie obwinionej prokurator M. I., kierującej wówczas samochodem osobowym marki H., bez wątpienia wyczerpuje znamiona wykroczenia o jakim mowa w art. 86 § 1 k.w. Zatem Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, wadliwie zakwalifikował przypisany jej czyn, jako przewinienie dyscyplinarne z art. 137 § 1 p.p., w sytuacji, gdy wyczerpuje on znamiona wykroczenia z wymienionego wyżej przepisu Kodeksu wykroczeń. Powyższego zdaje się też nie dostrzegać Autor odwołania, niemniej złożenie odwołania na niekorzyść, także w zakresie kwalifikacji prawnej, umożliwiło taką zmianę zaskarżonego orzeczenia. Zawarte w przepisie art. 142 § 5 p.p. sformułowanie "wykroczenie" jednoznacznie wskazuje na odrębność rodzajową wykroczenia i przewinienia dyscyplinarnego, jak również na dwie odrębne podstawy odpowiedzialności za te czyny. Z kolei określenie „odpowiada tylko dyscyplinarnie” z art. 138 § 1 p.p., należy interpretować w ten sposób, że za wykroczenia prokurator odpowiada tak, jak za przewinienia dyscyplinarne (chyba że ma zastosowanie unormowanie z art. 138 § 3 – 5 p.p.), a więc przed Sądem Dyscyplinarnym przy Prokuratorze Generalnym, z zastosowaniem przepisów o postępowaniu dyscyplinarnym z p.p., w tym np. art. 141 § 1 i 2 p.p. czy art. 142 p.p.

Z treści zarzutów odwołania, jak i ich uzasadnienia wynika, że Autor odwołania kwestionuje w sprawie poczynione ustalenia faktyczne, które doprowadziły do przyjęcia wypadku mniejszej wagi w rozumieniu art. 142 § 5 p.p. i odstąpienia od wymierzenia kary dyscyplinarnej. Z odwołania wynika też, iż w realiach sprawy zbyt małą rangę przyznano okolicznościom wpływającym na zawinienie lub stopień społecznej szkodliwości czynu. Rażąca niewspółmierność kary, w tym także kary orzeczonej w postępowaniu dyscyplinarnym, oznacza znaczną, wyraźną i oczywistą, a więc niedającą się zaakceptować dysproporcję między karą wymierzoną a karą sprawiedliwą. Na tej podstawie można wnioskować, że w przypadku odstąpienia od wymierzenia kary, zarzut jej rażącej niewspółmierności jest niedopuszczalny, skoro nie została ona wymierzona (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2017 r., sygn. akt SDI 70/17, LEX nr 2427179).

Sąd Najwyższy, jako Sąd Dyscyplinarny II instancji, nie znalazł podstaw do przyjęcia, że przypisane obwinionej prokurator M. I. wykroczenie stanowi wypadek mniejszej wagi, tym samym, że zachodzą warunki do odstąpienia od wymierzenia kary. O wypadku mniejszej wagi można mówić wówczas, gdy okoliczności przedmiotowo-podmiotowe, odnoszone do czynu, charakteryzują się przewagą elementów łagodzących, które sprawiają, że przewinienie nie jest na tyle szkodliwe, aby stosować do jego sprawcy zwykłe zasady odpowiedzialności przewidziane za taki delikt dyscyplinarny. Czynniki mającymi wpływ na przyjęcie wypadku mniejszej wagi są m.in. rozmiar wyrządzonej szkody, okoliczności popełnienia czynu, motywacja obwinionego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2008 r., sygn. akt SNO 13/08). O tym, że czyn stanowi wypadek mniejszej wagi, decydują zarówno elementy przedmiotowe, jak i elementy podmiotowe, a wśród nich w szczególności te elementy, które bierze się pod uwagę przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu. Chodzi tu przede wszystkim o elementy charakterystyczne dla danego rodzaju przestępstwa. Wypadek mniejszej wagi jest pochodną stopnia bezprawia, stopnia społecznej szkodliwości i stopnia winy. Nie jest jednakże wypadkową tych trzech stopni, jako że nie każdy z nich zaktualizuje się w każdej sytuacji, a na pewno nie w równym stopniu. Jest on całościową oceną przedmiotowo-podmiotową czynu. W większości wypadków mniejszej wagi społeczna szkodliwość czynu jest nieznaczna albo nie jest znaczna (por. np. K. Banasik, Typ uprzywilejowany czynu zabronionego, Prokuratura i Prawo 2013, nr 9, s. 45 i n.).

W realiach niniejszej sprawy, prawidłowa ocena całokształtu okoliczności faktycznych sprawy prowadzi do wniosku, że stopień naruszenia zasad ruchu drogowego, stopień winy i społecznej szkodliwości wykroczenia przypisanego obwinionej prokurator M. I. nie pozwalają na przyjęcie iż jest to „wykroczenie mniejszej wagi.” Sąd Dyscyplinarny I instancji wskazał, że stwierdzone uszkodzenia w obu pojazdach są niewielkie, co dowodzi, że do ich kontaktu doszło z niedużą siłą. Ponadto żadna z osób postronnych, a także uczestników kolizji nie doznała żadnych uszkodzeń ciała. Sąd ten przyjął więc, że obwiniona naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym na skutek niezachowania w danych okolicznościach zasad ostrożności nieumyślnie i w niewielkim stopniu, powodując

jedynie szkody nieznacznych rozmiarów. Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym powołał się także na zachowanie obwinionej prokurator M. I. po zaistniałym zdarzeniu i uznał, że wymierzenie nawet kary dyscyplinarnej najłagodniejszego rozmiaru, czyli w postaci upomnienia, nie byłoby adekwatne za popełnione wykroczenie. Wskazał również, że wystarczającą dolegliwością dla obwinionej prokurator M. I. jest sam fakt wdrożenia postępowania dyscyplinarnego i dlatego też odstąpił od wymierzenia kary. Z powyższą argumentacją tego Sądu nie można się zgodzić. Podzielić należy zaś argumentację z odwołania, iż prawidłowa ocena całokształtu okoliczności faktycznych sprawy prowadzi do wniosku, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż przypisany czyn stanowi wypadek mniejszej wagi, a zaskarżone orzeczenie, w części dotyczącej odstąpienia od wymierzenia kary, jest nieadekwatne do stopnia zawinienia obwinionej prokurator M. I., a przez to nie spełnia dyrektyw wymiaru kary dyscyplinarnej, w tym celu zapobiegawczego i wychowawczego, które ma osiągnąć w stosunku do obwinionej. Co prawda, Autor odwołania w całej swej argumentacji odwołuje się do kwestii popełnienia przez obwinioną prokurator M. I. przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 p.p., nie zaś wykroczenia stosownie do art. 138 § 1 p.p., to jest ona również zasadna przy przyjęciu, że czyn przypisany wyczerpuje znamiona wykroczenia. Wskazać bowiem trzeba, iż obwiniona prokurator M. I. z nie zachowała wymaganej w danych okolicznościach ostrożności i nie dokonała należytej obserwacji sytuacji na drodze, co spowodowało, iż nie ustąpiła pierwszeństwa przejazdu dla samochodu poruszającego się na skrzyżowaniu określonym jako rondo z pierwszeństwem przejazdu. To zaś wywołało stan zagrożenia w ruchu drogowym i w konsekwencji zderzenie pojazdów. Również, nie może być obojętny fakt, że obwiniona M. I., jako pełniąca urząd prokuratora Prokuratury Okręgowej w Ś., zobowiązana jest do zachowania ponadprzeciętnego standardu w zakresie przestrzegania zasad bezpieczeństwa ruchu drogowego. Art. 96 § 1 p.p. wprost stanowi, że prokurator jest zobowiązany postępować zgodnie ze ślubowaniem prokuratorskim, czego wyrazem jest określony w art. 96 § 2 p.p. nakaz, że prokurator powinien również poza służbą strzec powagi sprawowanego urzędu i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności prokuratora. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że chodzi o zachowania, które godzą w autorytet prokuratora, obniżają jego prestiż w

społeczeństwie i osłabiają do niego zaufanie jako rzecznika prawa i stróża praworządności. Przy czym standard oczekiwań, które wyznaczają sposób oceny zachowania prokuratora jest bezsprzecznie podwyższony, do oczekiwanych od obywatela nie zajmującego tak istotnego społecznie stanowiska. Jak słusznie podkreślił Skarżący, obwiniona prokurator M. I. powinna zachować zdecydowanie wyższą ostrożność, aniżeli wymaganą przeciętnie w danych okolicznościach. Nie można się zgodzić z argumentacją Sądu Dyscyplinarnego I instancji, że wymierzenie obwinionej prokurator M. I. kary nawet najłagodniejszego rozmiaru byłoby karą nieadekwatną do stopnia zawinienia, wyrządzonej szkody i rodzaju przypisanego czynu. Sąd ten nie przywiązał należytej wagi do faktu, że obwiniona prokurator M. I. przyczyniła się do stworzenia niebezpiecznej sytuacji w ruchu drogowym, gdyż naruszyła kardynalną zasadę jaką jest obowiązek ustąpienia pierwszeństwa przejazdu. Obwiniona prokurator M. I. po całym zdarzeniu drogowym pozostawała też bezkrytyczna, co do swojego zachowania, nie dostrzegając swej winy i spowodowanego stopnia zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Sąd Najwyższy, jako Sąd Dyscyplinarny II instancji, mając na uwadze powyższe okoliczności oraz dyrektywy wymiaru kary z art. 53 k.k., a także cele zapobiegawcze jakie ma osiągnąć wymierzona kara, uznał, iż adekwatną i sprawiedliwą karą dyscyplinarną, którą należy wymierzyć obwinionej M. I. za popełnione wykroczenie z art. 86 § 1 k.w., będzie kara dyscyplinarna upomnienia. Ta kara, chociaż jest najłagodniejszą z katalogu kar dyscyplinarnych określonych w art. 142 p.p., w realiach tej sprawy, zdaniem Sądu Najwyższego, jest karą odpowiednią.

Z przedstawionych wyżej powodów, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[M. T.]

[ms]